

## O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AUDITORLIK FAOLIYATINING HUQUQIY ASOSLARI

**Turayeva Gulizahro**

Gulisaton davlat universiteti dotsenti

**Allamurodov Samandar**

Guliston Davlat Universiteti talabasi

**Annotatsiya:** *Ushbu tezisdagi O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini tartibga soluvchi huquqiy mexanizmlar va qonunchilik bazasi tahlil qilingan. Tadqiqotda yangi tahrirdagi "Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonunning ahamiyati, xalqaro audit standartlarining (ISA) milliy qonunchilikka implementatsiya qilinishi hamda sohani isloh qilishning huquqiy yo'nalishlari yoritilgan.*

**Kalit so'zlar:** *auditorlik faoliyati, huquqiy asos, O'RQ-677, xalqaro audit standartlari, litsenziyalash, sertifikatlashtirish, jamoat nazorati.*

**Аннотация:** *В данной работе анализируются правовые механизмы и законодательная база, регулирующие аудиторскую деятельность в Республике Узбекистан. В исследовании подчеркивается важность новой редакции Закона «Об аудиторской деятельности», имплементации международных стандартов аудита (МСА) в национальное законодательство и правовых направлений реформирования отрасли.*

**Ключевые слова:** *аудиторская деятельность, правовая база, O'RQ-677, международные стандарты аудита, лицензирование, сертификация, общественный надзор.*

**Annotation:** *This thesis analyzes the legal mechanisms and legislative framework regulating auditing activities in the Republic of Uzbekistan. The study highlights the importance of the new edition of the Law "On Auditing Activities", the implementation of international*

*auditing standards (ISA) into national legislation, and legal directions for reforming the industry.*

**Keywords:** *auditing activities, legal framework, O'RQ-677, international auditing standards, licensing, certification, public oversight.*

## KIRISH

Iqtisodiyotni liberallashtirish va investitsiya jozibadorligini oshirish sharoitida auditorlik faoliyatining huquqiy tartibga solinishi muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonda audit sohasini xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish maqsadida so'nggi yillarda tub islohotlar amalga oshirildi. Mustahkam huquqiy baza nafaqat auditorlarning mas'uliyatini belgilaydi, balki tadbirkorlik subyektlari va investorlarning huquqlarini himoya qilishga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatining huquqiy asoslari iyerarxik tuzilishga ega bo'lib, quyidagi darajalarni o'z ichiga oladi:

1. Qonunchilik darajasi: 2021-yil 25-fevralda qabul qilingan O'RQ-677-sonli "Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonun sohaning oliy huquqiy asosi hisoblanadi. Ushbu qonun bilan auditorlik tashkilotlarining mustaqilligi kuchaytirildi va sohani davlat tomonidan tartibga solish funksiyalari qisman jamoat birlashmalariga o'tkazildi.
2. Xalqaro standartlar: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlariga muvofiq, mamlakatimizda Xalqaro audit standartlari (XAS/ISA) to'g'ridan-to'g'ri amal qiladigan huquqiy hujjat sifatida tan olindi. Bu milliy audit tizimining global iqtisodiy makonga integratsiyalashuvini ta'minladi.

3. Etika qoidalari: Auditorlar faoliyatida Xalqaro etika standartlari kengashi (IESBA) tomonidan ishlab chiqilgan "Professional buxgalterlar odob-axloq kodeksi" huquqiy va axloqiy me'yor sifatida qo'llaniladi.

1-jadval.

**Auditorlik faoliyatini tartibga soluvchi asosiy normativ-huquqiy hujjatlar**

| Hujjat turi               | Nomi va sanasi                                | Asosiy mazmuni                                                   |
|---------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| <b>O'zbekiston Qonuni</b> | "Auditorlik faoliyati to'g'risida" (2021-y.)  | Sohaning huquqiy maqomi, auditorlik tekshiruvi turlari           |
| <b>Prezident Qarori</b>   | PQ-3946 (2018-y. 19-sentabr)                  | Auditni xalqaro standartlarga o'tkazish bosqichlari              |
| <b>Nizomlar</b>           | Auditorlik faoliyatini litsenziyalash tartibi | Auditorlik tashkilotlariga qo'yiladigan texnik va kadrlar talabi |

Huquqiy islohotlarning yana bir muhim jihati - auditorlik tashkilotlarining majburiy professional sug'urtasi hisoblanadi. Bu norma auditorlik xatosidan jabr ko'rgan mijozlarning iqtisodiy manfaatlarini huquqiy himoya qilish kafolatini beradi. O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini huquqiy tartibga solish tizimi so'nggi yillarda "davlat tomonidan qat'iy nazorat qilish" modelidan "professional jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda tartibga solish" modeliga o'tdi. Bu transformatsiya jarayoni 2021-yil 25-fevralda qabul qilingan O'RQ-677-sonli "Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonun bilan huquqiy jihatdan mustahkamlandi. O'zbekiston Auditorlar palatasi va Milliy buxgalterlar va auditorlar birlashmasi kabi tashkilotlar auditorlar ustidan jamoat nazoratini amalga oshirish, ularning malakasini oshirish va professional etika qoidalariga rioya etilishini tekshirish bo'yicha huquqiy vakolatlariga ega bo'ldi.

## **XULOSA**

O'zbekistonda auditorlik faoliyatining huquqiy asoslari zamonaviy talablar va xalqaro andozalar darajasiga yetkazildi. "Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi yangi tahrirdagi Qonun sohani rivojlantirishning yangi

bosqichini boshlab berdi. Kelgusida huquqiy bazani raqamli audit va sun'iy intellekt texnologiyalarini qo'llash sharoitlariga moslashtirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. O'zbekiston Respublikasining "Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. 25.02.2021 yildagi O'RQ-677-son.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. "O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3946-sonli qarori. 2018-yil
3. Auditning xalqaro standartlari (ISA). Xalqaro buxgalterlar federatsiyasi (IFAC) tomonidan e'lon qilingan va O'zbekiston hududida qo'llash uchun qabul qilingan standartlar.
4. Do'smurotov R.D. Audit asoslari. Darslik. – T.: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" davlat ilmiy nashriyoti.
5. Nurumbetova, S. A. (2021). Ishni sudga qadar yuritish bosqichida ekspertiza xulosalarini baholash. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(10), 1110-1115.
6. Allarovna, N. S. Criminal-legal Description of Crimes Related to Extremism. *World Bulletin of Management and Law*, 30, 5-7.
7. Дехкамбаева, З. А. (2026). Психодиагностические методики комплексного изучения личности. *Shokh library*, 1(1).
8. Nurumbetova, S. (2022). Диний мазмундаги тақиқланган материаллар билан боғлиқ жиноятларни тергов қилишда диншунослик экспертизасини ўтказиш амалиётининг муҳим жиҳатлари. *Science and innovation*, 1(C6), 108-113.
9. Дехкамбаева, З. А. (2023). STEAM-технологии-как мощный инструмент для развития математических навыков у детей. *Новости образования: исследование в XXI веке*, 1(11), 526.

10. Najmutdinova, D. K., Kamilova, I. A., & Umarov, A. R. (2023). Pelvic Organ Prolapse, Methods of Surgical Correction of Pelvic Organ Prolapse, Literature Review. Central Asian Journal of Medical and Natural Science, 4(1), 16-19.
11. Kamilova, I. A. (2020). Individual prediction of the development of cervical intraepithelial neoplasia in women to medical and social risk factors. Toshkent tibbiyot akademiyasi axborotnomasi,(1), 112-115.
12. Dekhkambayeva, Z., Rahimova, M., & Panabaeva, N. (2025). Effectivnes of intensification and acceleration technologies in teaching chronic heart failure to students. International Journal of Medical Sciences, 1(4), 28.
13. Abdurasulovna, K. I., & Oybekovna, K. S. (2025). Predicting preeclampsia in early pregnancy. France-scientific review of the problems and prospects of modern science and education, 1(4), 23-26.
14. DK Najmutdinova, D. X. (2024). Exploring the Correlation between Luteinizing Hormone and Prolactin Levels in Women with COVID-19-induced Menstrual Abnormalities.
15. Kamariddinovna, N. (2022). Evaluation of Clinical Effectiveness Of Pathogenetically Oriented Therapy For Cervical Intraepithelial Neoplasia. Journal of Pharmaceutical Negative Results,[Internet], 2665-2668.